

אוצרות קאמארנא

יו"ל ע"י מכון 'אוצרות קאמארנא' שע"י מרכז מוסדות קאמארנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

אבני איזר

פנינים על סדר הפרשה
מתוך אוצר ספרי רבותינו

אוצר החיים

אוצרות הפרשה במשנת רבנו"ק
מבוארים בשפה שוה לכל נפש

ראה אנכי נתן לפניכם ברכה וגו' (יא, כו-כח).

שמעתי מאדוני אבי מורי ורבי מו"ה יצחק אייזיק יהודה יחיאל זלה"ה, פירוש על פסוק 'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה'. ואמר הכתוב 'ראה' בעיני פקוחא, 'אנכי נתן לפניכם' לכל אחד ואחד מישראל בחירה חופשית, 'היום' בכל יום ויום, כי התורה הקדושה הוא נצחית, 'ברכה' הוא צדיק דקדושה הנקרא ברכה, 'קללה' הוא גם כן צדיק אלא הוא דקליפה.

ואם תאמר באיזה סימן אני יודע להבחין אם הוא דקדושה או דקליפה, בעל הברכה או בעל הקללה. לזה מסיים הכתוב הסימן שתהא מסור בידך את הברכה שהוא צדיק דקדושה הוא סימן לרב ולתלמידים שלו 'אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם' וכו', וכן הוא הדין שומרים שאר מדות טובות ומעשים טובים וישרים, והכל הוא בכלל אשר תשמעו אל מצות ה' כנודע, ואת 'הקללה' שהוא צדיק דקליפה הוא סימן לרב ותלמידים שלו 'אשר לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם' וכו' ובכלל זה שאר מדות רעות ומגוונות שיש בהם שהכל הוא בכלל 'אשר לא תשמעו אל מצות ה' כנודע, עד כאן שמעתי מאדמו"ר זלה"ה מפיו הקדוש.

(זקן ביתו פ"א מ"ו אופן ד. וראה היכל הברכה דף עה ע"א)

ידך תהיה בו בראשונה להמיתו וגו' (יג, י).

ואתה דע שאין שום חטא ועון שלא יהיה בו צד מן ע"ז ומינות, כי אם היה מאמין במציאות הש"י שאין שום מציאות דבר קטן ודבר גדול בלתי הש"י, אף תנועה קטנה מחשבה קלה ממש עומד עמו הש"י, כי הלוא את השמים והארץ אני מלא נאם ה', ואלופו של עולם ממש בכל תנועה, היאך ימלא לבו של אדם לעשות חטא קטן וגדול בעת עמדו לפני מלך מלכי המלכים ממש מלך גדול ונורא ואיום, אלא מסתמא נזרקה בו צד מינות, ולא מינות ממש אלא שגבר הקטנות והשכחה פרעה ועמלק, וזהו עיקר הקפדה ורס לבבך ושכחת (ח, יד), ובזה ניקל לך לבוא לכל עוונות וחטאים.

וזהו והקריב אשר לחטאת ראשונה (ויקרא ה, ח) לכפר מקודם הפגם שפגם מעט בכולל שער החמשים המתפשט, הנקרא ראשונה במילוי וא"ו, על זה עיקר כפרה לתקן ולקבוע בלבו שאין שום תנועה קטנה וגדולה בלתי מציאות הש"י.

וכן כאן במסית לע"ז, פוגם בכולל המתפשט, וזהו ידך תהיה בו בראשונה להמיתו עם כח הראשונה כתר עליון המתפשט, ומשם בא כליון ומיתה לרשעים, ולא יועיל שום זכות להציל כיון שפגם בשורש כתיב ואין מידי מציל (דברים לב, ט), והבן מתיקות הדברים הנאמרים באמת וקבלה נפשי בעת עמדי על הר סיני לקבל תורה מפי מארי עוטה אורה ברוך שנתן תורה לעמו ישראל.

(היכל הברכה דף פח ע"ב)

ואח"כ מבאר היכן תדע האמת למי ידבק נפשך, לזה אמר 'אשר תשמעו' - כשיתלהב לבך על ידי דביקות הצדיק שתעשה המצות בחיות ודביקות ואור 'אשר אנכי מצוה אתכם' יהיה בעיניך חדשים, 'הקללה' יהיה לך אם כבר 'לא תשמעו' ואתה מטעה ומשטה את עצמך ולבך נוטה לצד הרע 'וסרתם מן הדרך' אזי תדבק עצמך אל הקללה ויגרם לך הקללה ללכת אחרי אלהים אחרים.

ואחר שאמרתי זה למוסר לפני העם הקדוש, אמר לי איש אחד ששמע משם מוריני ורבינו מוה' יעקב יצחק מלובלין שאמר בזה הלשון: 'ברכה' זה הרב ר' מענדלי מרומנאב, 'ברכה' זה הרב מוה' ישראל מקאזניץ, 'ברכה' זה הרב מאפטא. וחשב בזה הרבה צדיקים שבדורו קלה זה וכו' וחשב, ודי בזה למשכילים.

עוד כתב רבינו בספה"ק 'היכל הברכה' (פר' כי תצא): כמו שאמר החסיד הרבה בדיקות צריכין לבדוק לבבו שלא יהיה כפרעה וכחירם רשעים גמורים שעשו עצמן אלהות ורוב קליפה זאת מצוי בין הלומדים וראשי עם רב ורבי ובקל יוכל לדחות להיות רבו רע"ל והטוב שבו חלף, עד

שאמר רבינו מרן הקדוש להבית אש אור ישראל הריב"ש טוב: דא שווער איך איך שיש איש אחד בעולם ששומע תורה לא מפי מלאך ולא מפי שרף אלא מפי הקב"ה בעצמו ומתיירא שלא יפילו אותו לנוקבא דתהום רבה ר"ל, ידוע כל הדוים על זה.

וכל זה על ידי דקות גאוה חוץ מן 'ייגבה לבו בדרכי ה' שש ושמן ועלז בתורה ומצות יותר מכל חללי דעלמא, והרבה רודפין אותו ומוחלישין דעתו, ונעשה כעפר לכל, ואז נפתח לבי עד שאינו מרגיש כלל מרוב גבהות והתחזקות לבו בדרכי ה' בשמחה וטוב לבב בנועם זיו זוהר השכינה, והרבה תפלות ירבה לפני אדון כל שלא ידחה מכל וכל כמו ס"ם הרשע, עד שאמר לי מורי ורבי דודי מוה' צבי מוזדטשוב בזה הלשון: בני אייזיק, כשהייתי בן ארבעים עדיין הייתי מתיירא שמא אני מקליפות נגה, ונתכרכמו פני מאד. ואמר לי: בני, למה פניך נופלים, עד היום בכל רגע אני מתיירא. ובאמת מרן הקדוש הריב"ש טוב, קודם פטירת נשמתו אמר 'אל תבואני רגל גאוה'.

כתב רביה"ק בספר היכל הברכה: 'ראה אנכי שתמיד תשגיח על 'נקודת יהודי' שלך שהוא משרש אבות אברהם יצחק ויעקב, שלא יתקלקל חלילה ויהיה נמשך לשורש קדושה לתקן נפשך באמת. כי הרבה טעות ומטעין יש, על כן לא תאמין בעצמך כלל אע"פ שתראה אותך עם מדרגות גדולות אהבה ויראה ומוחין קדושים בהארה נפלאה עד כלות הנפש מעין עוה"ב, אל תאמין בעצמך כלל, ותמיד יהיה נפשך ולבך מאיך ושפל לפני קונן כי בקל יוכל לדחות.

כמו שאמר מרן אור ישראל אש הריב"ש: 'דא שווער איך [-כאן אני נשבע], שיש איש בעולם ששומע תורה מפותא דקב"ה ואינו מאמין לעצמו שלא יתרחק לנוקבא דתהום רבה ר"ל. ובהכנעה אמיתית לפני השפל מישראל ולב נשבר בטוח הוא שלא יהיה נדחה מאור פניו, ונקודת אנכי, נקודת יהודי שבו, יהיה מאיר לו להוליכו בדרך ישר.

ואמר הטעם שצריכין חיפוש כל כך להשגיח על 'נקודת אנכי', ואמר 'נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה' וגם הקללה יהיה מלוש בברכה, כמו שאמר על פסוק 'על מה שוא בראת' שזה טענת הס"ם כשיורד נשמה קדושה אל הגוף טוען שזה יהיה

יצר הטוב בגוף וימשוך כל אדם אחר היראה ואהבה והכנעה והיכן יהיה עבודתי, כי מי פתי שישמע לי. והיתה התשובה 'כל בני אדם', כי כמו שיש צדיק נשמה גבוה וקדושה כן יהיה נגדו קללה מלוש בברכה שיקרר לבבות בני אדם וימשך אותם לדרכי משונים והבלים, ועוד שהוא יהיה פרוש ויושב ומתענה כל היום בטלית ותפילין ועוסק בתורה יומם וליל ומראה עצמו שאין קדוש כמוהו והוא חכם ומשכיל לימשוך לחכמות זרות חלק משמן חכה ואליי יתמשך כל הנוטה בלבו לצד הרע כדי שיהיה הבחירה חפשיות, והם רבים מאוד כמבואר כי ס"ם הרשע נתגשם ונכנס בלב של זה הקללה המלוש בברכה שהוא כנגדו של הצדיק, ורבים מעמי הארץ נמשכים אליו כי הוא קדוש ואינו נהנה כלל מזה העולם להבנת הטפשים, ויושב בכל יום בטלית ותפילין ולומד כל היום וכל הלילה. אבל מי שנקודת יהודי 'אנכי' שמור אצלו, אותה הנקודה קדושה ימשוך אותו לשורש קדוש שהוא נבזה וחדל אישים כמבואר בזוהר נשא, ודי בזה.

חצות לילה אקום להודות לך

בתחבולות תעשה לך מלחמה

ורבי יעקב עכ"ל.

וזכני שאזכה לקום בכל לילה ולילה בחצות ממש

השכמת חצות אינה באה לאדם בנקל, ועליו להשקיע מכונו ומוחו כדי שיוכל לעמוד בחצות הלילה כראוי, ורבותינו אף עוררו על כך שצריך לעשות תחבולות במלחמת היצר כדי שיוכל האדם לעמוד לפני בוראו בחצות הלילה.

כמו שכתב רביה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב ז"ע שצריך האדם להתפלל על כך שיוכל להשכים בחצות הלילה, וז"ל (סור מרע ועשה טוב פ"ג א) "סגולת החצות תעיין בשער תיקון חצות בדברי האר"י ז"ל, אמנם החשק שתקום ויעוררך לחצות, תחלה קודם השינה בתפלת ערבית ובברכת השכיבנו ובברכת המפיל תבקש רחמים מבוראך יוצרך עושך מלך מלכי המלכים, אשר ישלח מלאכו ללוותך לוי'ת חן על ראשך בעת שינתך, להקימך ולעוררך בעת מכוונת בחצות, וכאשר נדפס בסידור תפלה מהאר"י ז"ל".

ואחר אריכות הדברים בגודל מעלת השכמת חצות מסיים (שם אות ו) "ולכן אחי, תעשה לך פעולות ותחבולות למלחמת השינה, שלא תבטל קימת חצות, אחר שאז הוא זמן תשובה אמיתית ופרישות והתבודדות לקשר עצמך בקונן, אמנם אם באיזה פעם מגיע לך אונס כגון שתבוא מן הדרך ואתה נלאה, או שתצטרך לטבילה ואין מקוה לידך, הגם שבספר ראשית חכמה (שער האהבה פ"א) מתיר ללמוד אחר חצות בלא מקוה, אמנם התשובה והתקשרות נפשך בבוראך זאת אי אפשר בנפש לא מטהרה, ויש לך להקל מן חצות ממש, אבל גם על זה תעשה בכל כחך שיהיה לך מקוה, והנה אם לא תוכל לקום בחצות תעשה תשובה גם על זה, ותגדר לצדקה כפי יכולתך, ועל כל פנים אם לא תקום ממיטתך תראה לעוררך על המטה בכל כחך, להתאנח בשברון מתנים על המאורע ותפשפש במעשיך, ועל זה אמרו אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין ליבו לשמים" עכ"ל.

מעשה ד'טיקלא'

כבר בימי חז"ל היו עושים פעולות ותחבולות שונות כדי שיוכלו לעמוד בחצות הלילה [במקום השעונים המעוררים של ימינו], כמו שכתב בסור מרע ועשה טוב (פ"ב אות יח) "מה אומר ומה אדבר אחי, ספר הזהר מלא מזה איך עשו פעולות להעירם ולעוררם לקום בחצות, וקוב"ה אזיל ואשתעשע בגינתא דעדן עם הצדיקים" עכ"ל.

וכוונתו למעשה ד'טיקלא' המובא בזוה"ק (בראשית דף צ"ב ע"ב) "רבי אבא הוה אתי מטבריה לבי טרונאי דחמוי, ורבי יעקב בריה הוה עמיה, אערעו בכפר טרשא. כד בעו למשכב, אמר רבי אבא למריה דביתא אית הכא תרגולא. אמר ליה מארא דביתא, אמאי. אמר ליה בגין דקאימנא בפלגות ליליא ממש. אמר ליה לא אצטריך, דהא סימנא לי בביתא דהדין טקלא דקמי ערסאי מלינא ליה מיא ונטף טיף טיף, בפלגות ליליא ממש אתרקו כלהו מיא, ואתגלגל האי קיטפא ונהים, ואשתמע קליה בכל ביתא. וכדין הוא פלגות ליליא ממש, וחד סבא הוה לי דהוה קם בכל פלגות ליליא ואשתדל באורייתא, ובגיני כך עבד האי, אמר רבי אבא בריך רחמנא דשדרני הכא, בפלגות ליליא נהים ההוא גלגלא דקיטפא, קמו רבי אבא

[תרגום זוהר: רבי אבא היה בא מטבריה לבית טרונאי שלחמיו, ורבי יעקב בנו היה עמו. נפגשו בכפר טרשא. כשרצו לשכב, אמר רבי אבא לבעל הבית: האם יש כאן תרגול. אמר לו בעל הבית: למה. אמר לו: משום שאני קם בחצות הלילה ממש. אמר לו: אין צריך, שהרי סימן יש לי בבית, שהמשקל הזה שלפני מטתי, אני ממלא אותו במים, ומטפטף טפה טפה. ובחצות הלילה ממש מתרוקנים כל המים, ומתגלגל הגלגל הזה ומרעיש, ונשמע קולו בכל הבית. ואז הוא חצות הלילה ממש. וזקן אחד היה לי שהיה קם בכל חצות לילה ומשתדל בתורה, ומשום כך עשה את זה. אמר רבי אבא: ברוך הרחמן ששלחני לכאן. בחצות הלילה נהם אותו הגלגל. קמו רבי אבא ורבי יעקב.]

ויש לציין מה שכתב בספר עטרת צבי (על זוה"ק שם) "החסיד הזה עשה זאת הכלי [-הטיקלא] ככוונה, והורה במעשה הכוונות של תקון חצות המבואר לנו בדברי רבינו" עייני מה שהאריך (וכן כתב בהקדמת ספרו פרי קודש הלולים).

לחשוב שרוצה לקום לענין גשמי

עצה ידועה להשכמת חצות מביא רביה"ק ההיכל הברכה ז"ע בשם הבעש"ט ז"ע שהאדם יחשוב שברצונו לקום ממיטתו עבור ענין גשמי כל שהוא, וע"י כן לא יתגבר עליו היצר הרע, וכמובא בנתיב מצותיך (נתיב התורה שביל א אות ד) "חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך (תהלים קיט, נט), ואמר מרן אור ישראל [הבעש"ט ז"ע], כשאדם רוצה לקום בחצות ליל, והיצר בודאי יקטרג עליו ויפול עליו שינה, וכן כל כיצא באלו ענינים, עצה העיוצה, להתעורר לאיזה ענין גופני, לעשות צרכיו ולעסוק בעניני הגוף, ואחר כך 'ואשיבה רגלי אל עדותיך' עכ"ל.

ובמקום אחר מרחיב רבינו אודות בטעם הדבר (אוצר החיים על פרשת ויקרא) "שמעתי ממורי (תולדות יעקב יוסף פרשת חוקת) פירוש הפסוק 'חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך' (תהלים קיט נט), והענין, 'כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא' (קהלת ז כ), רצה לומר, שלא יהיה בטוב ההוא אשר יעשה מבלי שום פניה וחסא, כי זה אי אפשר. וביאר, כי כאשר יעשה טוב בלי שום דבר רע, מתגרה בו היצה"ר, משא"כ כשרואה היצר הרע שיש בו תועבת חלק יצר הרע, מניחו והולך לו, ואז גומר הדבר ויעשה לשמה, וזה הוא 'ישראל גנבים הם' (עין ילקוט שמעוני תהלים רמז תשי"ח), כי צריך לגנוב דעת היצר בכל מצוה. וזה שאמר 'חשבתי דרכי' בכל דבר מצוה או קדושה בהתחלה חשבתי דרכי, להנאתי הגשמי, ואח"כ 'ואשיבה רגלי אל עדותיך', ר"ל הרגל שהרגלתי שלא לשמה אח"כ עשיתי לשמה, וזה שאמר (שם פס' סב) 'חצות לילה אקום' לתועלתי הגשמי, ואז בדבר הטבעי יכול לגבור על הטבע שינת חצות, והוא כלל גדול ללמוד במחשבה זרה בתחלה או בתפלה ג"כ לא ימנע עבור זה, רק יגנוב דעת היצר, ואח"כ ממילא יעשה לשמה, כי כל התחלות קשות" עכ"ל (וראה גם זוהר חי על בראשית דף כ"ח ע"ב).

שער אהבת ישראל

שורש לתשוקת והתלהבות ישראל

ישראל העוסקין בתורה ומגלין ריזן סתימין הן הן 'גנזי המלך' אשר גנזו 'ביהודיים'

אור של ששת ימי בראשית שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו, ואינו מתעבה, והוא גנזו לצדיקים (חגיגה יב.), צדיק וצדק, שורש נשמות כל ישראל, הוא עצמו אינו משתנה ומתלבש, אבל נמשך לבוש דק לצורך הנשמה, צדיק וצדק, ואור דאור, חיה שבנשמה, לא נתלבש, אבל מאיר בכחו מסוף העולם ועד סופו, והוא נקודת יהודי, אשר עליה ובכחה נשרף ונצל על קדושת שמו באהבה, שאין בנקודה הזאת פגם רק כולו אור וכו'.

וזהו ששקל על גנזי המלך, אשר אור הזה מאיר מסוף עולם ועד סופו וגנזו לצדיקים, והיכן גנזו בתורה, וישראל העוסקין בתורה ומגלין ריזן סתימין ופליאין, והן הן 'גנזי המלך' (אסתר ד, ז) אשר גנזו 'ביהודיים', יתיר יו"ד, כמבואר בזוהר ואתחנן על פסוק (תהלים קכג, א) 'הישיבי בשמים' יתיר יו"ד, (תהלים עז, כ) 'שביליך במים רבים' יתיר יו"ד, 'ביהודיים' הוא גם כן יתיר יוד, עיין בזוהר קי"ע דף קכ"א קכ"ב דרוש מתוק על יתיר יו"ד זה, שהן הן 'גנזי המלך' אשר 'ביהודיים' אשר רצה המן הרשע 'לאבדם', את כל אלו הגנזים אשר ביהודיים רצה לאבד, כדי שלא יתמשך שורש אור המאיר מסוף עולם ועד סופו. הכוונה ומשבת כל הקליפות וממית אותם.

והוא עצמו הארה של שבת קודש, 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה' (שבת י:), אשר נתגלה אור המאיר הזה בבחינות שביל עליון ופלא עליון שבת קודש וכו'.

וכל עצות של עמלק אגג על האי נקודת יו"ד שבתוך כל לב ישראל, שהוא עצם אלקות אור אין סוף, שעליו נהרג ונצלב ונשרף איש יהודי על קדושת שמו הגדול, והוא 'גנזי המלך' אשר 'ביהודיים' יתיר יו"ד, נקודת יו"ד האי אור עליון, עצם אור אין סוף, דלא אשתני בכל אתר, 'ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו' (ישעיה ו, ג), אשר רצה המן להפריש זה בסוד 'פרשת' במספר השוה, והוא 'הכסף', אשר כל נאות דשא מבטלין עצמן כ'אין' ונכספין למתיקות ידידות עריבות אורו יתברך, וכל זה רצה המן לקרר, כטעם 'אשר קרהו' (אסתר שם) 'אשר קרר' (דברים כה, יח), צינן מרחיחך ודביקות שלך וכו'.

והנה 'המן עמלק אגג' [בגיטריא] 'שביל' טמא, מגמתם הרע לקרר זה היחוד, 'אשר קרהו', לקרר אור הזה אשר הן 'גנזי המלך ביהודיים' בוער כאש לאהבת השם יתברך לאור אין סוף, אשר איננו משתנה בכל אתר, ולכל ישראל בפרט, לידע איניש בנפשו, כי כשזוכה ליטעום טעם אור אין סוף ויחודו, אפילו מעט, יתבטל ממנו כל הרע וכל המדות רעות, עד שלא ירגיש מגודל האור בשום יסורין, ובשום חלישות דעת מערב רב, ובשום יסורים שבעולם, כי אור הזה ממית ומבריק ומשביט כל הרע, 'ויהי נעם ה' עלינו' (תהלים צ, ז), והן הן 'גנזי המלך ביהודיים', יתיר יו"ד, הדופק בו בחיות אור אין סוף, והמן הרשע רצה כל זה לאבד, כי בהמשכות אור הרב נתבטל כל הרע בביטול גמור, שאין בהם ממש, ובלבד באמונה שלימה.

(כתם אופיר. אסתר ד, ז)

אות א

עיקר הברכה להגיע לדביקות באמצעות התורה והמצוות

א. ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה וגו' את הברכה אשר תשמעו וגו'. יש בחינות ברכה וקללה היינו ברכה המגיעה באופן חיצוני של קללה, כי כל דבר שבעולם אפשר להטות לברכה או לקללה, והכל הולך אחר הכוונה והרצון, לטוב או להיפך. מצד שאין לו דביקות בפנימיות התורה והמצוות, כי אם על ידי אשה מקושטת, על דרך משל לאשה שמצד עצמה אינה מוצאת חן אלא בסיוע הקישוטין, אך הקישוט מצד עצמו אינו כלום, והכוונה לקשט האשה עצמה.

להסביר קצת ענין מאמר זה נראה שענין אשה מקושטת שהזכיר הוא על פי מה שנעתק לעיל פרשת נח בעמוד התפילה אות קנ"א ובפרשת ואתחנן אות מ"ב בענין קישוטי הכלה עיין שם, שנראה שזהו כוונת המאמר, שהלימוד שהוא בשביל איזה תכלית גשמי, זהו עצמו ברכה וקללה, שעצם הלימוד הוא ברכה, אבל מצד הכוונה החיצונה הוא נקרא קללה, ואם כן הלימוד באופן זה נקרא ביחוד ברכה וקללה, אכן אמר הכתוב אחר זה, את הברכה אשר תשמעו וגו', היינו שצריך להפריד הברכה מן הקללה וללמוד תורה באופן שלא יהיה אלא הברכה בלבדה, כך נראה לעניות דעתי פירוש הדברים, וה' יתברך יעזרנו על דבר כבוד שמ"ו:

ועל דרך זה התורה והמצוות הם קישוטי כלה לפאר את המלכות וכנסת ישראל כדי שימצאו חן בעיני ה', אך המטרה בתוך התורה והמצוות היא להגיע אל היחוד עצמו, ומי שנתלה בקישוטין החיצוניים לבד כדי להגיע לתועלת מסויימת מלסבד עצם הדביקות הרי זה בגדר קללה, כגון בענינים נאותין שיש בתורה ובמצוות לכל אחד מישראל, שיקראו לו רב ויתנו לו כבוד, כל אחד לפי בחינתו וחשקו, כמו ששמעתי בשם מורי בפרשת ראה, לפרש הכתוב 'את הברכה אשר תשמעו' וגו' שהברכה היא להגיע אל היחוד שבתוך התורה והמצוות: (תולדות יעקב יוסף פרשת בא דף נ"א ע"א)

אות ב

אהבת ה' דוחקת את הבשר הגשמי

ב. ואמרת אוכלה בשר וגו'. איתא בגמרא (בבא מציעא פ"א א) אהבה דוחקת הבשר, רצה לומר אהבת ה' דוחקת ומזככת את הבשר שהוא הגוף, היינו שלכתחילה צריך לזכך הגוף כדי להגיע לאהבת ה', אך בדיעבד עצם האהבה מסוגלת לזכך את האדם.

עוד יש לומר שאהבה שרומזת על מידת החסד, דוחקת וממתקת את הבשר שהוא אדום הרוזם על דין, כי הבשר בא מסיטרא דדינא כידוע: (ליקוטים יקרים דף ה' ע"ג)

אות ד

ספר שמלה חדשה מסוגל לשמירה ממכשול

ד. מקובל מהצדיקים תלמידי הבעל שם טוב זי"ע אשר לשון הספר שמלה חדשה לבעל ה'תבואות שור' מסוגל לשו"ב [לשוחט ובודק] לשמור נפשו ושלא יארע תקלה על ידו, כי הספר יש בו קדושה כמו לשון הזוה"ק שהלימוד בו מביא יראת שמים וקדושה על הלומד, וגם השו"ב אשר רגל על לשונו הספר הקדוש שמלה חדשה, אז בעת זבחו זבחה, יעמוד לו זכותו של רבינו בעל שמלה חדשה להצילו ממכשול חס ושלום: (הרב דרכי תשובה בהסכמה לשמלה חדשה מונקאטש תרס"א)

ראה בספר שם הגדולים להחיד"א (חלק גדולים, מערכת א אות ט): הג"מ אלכסנדר שור - חיבר שמלה חדשה ותבואות שור ונדפס בזאלקווא שנת תצ"ג. והוא ספר נפלא על שחיטה וטריפות ועינינים בש"ס ופוסקים, והרגיל בו עיניו יחזו כי העמק בעיני ישר ובקיאות גדול וחדש כמה חדושי דינים. וספר שמלה חדשה או קצור דינים בטעמים קצרים ע"ד הרב הלבוש. וספר תבואות שור פי' ובאר רחב על שמלה חדשה בפלפול עצום ורב תבואות בכח שור. וספר בכור שור הוא חדושי הלכות ופוסקים שמעתא ואגדתא על מסכת חולין ושאר מסכתות. והגאון בעל תורת חיים היה מר דודו. ומחדש נדפס ספר פרי מגדים על חלק ש"ע מ"ד ושם מלל ומשבח להגאון הנזכר מקצת שבחו.

אות ו

האדם ההמוני רואה פסול אצל האדם הכשר

ו. והראה. אמרו חז"ל (חולין ס"ג) ולמה נקרא שמה של העוף בשם 'ראה' לפי שרואה ביותר וכו', וכן תנא שהעוף הנקרא 'ראה' עומדת בנבל ורואה ממרחק נבלה בארץ ישראל.

שמעתי בשם ר"י בעש"ט ע"ה צוק"ל פירוש הגמרא עומדת בנבל ורואה נבלה בארץ ישראל, פירוש, אדם שאינו הגון נקרא 'נבל' שהוא לשון ערבוּב [כדכתיב (בראשית יא, ט) 'על כן קרא שמה בבל כי שם בבל ה' שפת כל הארץ'] כי עומדים בשטותים והבלי עולם, ואדם הצדיק נקרא 'ארץ ישראל', וזהו פירוש הגמרא עומדת בנבל פירוש שהאיש ההמוני שקוע בשטותים, ולכן רואה על אדם כשר שהוא בחינת 'ארץ ישראל' כאילו הוא נבלה, והיינו 'נבלה בארץ ישראל' היינו שרואה פסול באדם כשר, כי כל הפוסל במינו פוסל, והבן: (אור האמת דף ק"ז ע"ב)

ענין נזכר בספר דברי שלום (פרשת קרח דף נ"ז ע"ב): שנינו (נגעים ב', ה') כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, ופירש הבעל שם טוב הקדוש, כל הנגעים שאדם רואה חוץ, זה נמשך מנגעי עצמו, כמאמר רבותינו ז"ל (קידושין ע"א) כל הפוסל במומו פוסל.

וראה בספר שפתי צדיקים (הקדמה) שהביא פירוש

זה בשם רבינו ר' אלימלך, שמקודם הביא המאמר בשם הבעל שם טוב על שלח ידיו בשלומיו (שנעתק בפרשת קדושים אות י'). ועל זה הביא וזה לשונו: וכבר אמר הרב הצדיק וכו' ר' אלימלך ז"ל זה סוד אמרם ז"ל בפסוק והראה והדיה למינה ואמרו בגמרא למה נקרא שמה ראה וכו', פירוש אלו בני אדם עומדים בבבל היינו בבבל דעתם ומשוקעים בסיטרא אחרא רחמנא ליצילן, ורואה נבלות ופגם בארץ ישראל אלו הצדיקים וחסידי הדור שהם נקראים ארץ ישראל, ואילו תיקנו את עצמם בתשובה הוגנת לא באו לזה, והיו מאמינים באמת בה' וגם במשה עבדו, היינו בהצדיקים וחסידי הדור, עד כאן לשונו.

אמנם עיקר ביאור זה כבר הובא בספר ליקוטי אמרים (דף ל"א ע"א באמצע ד"ה קרי כתיב) וזה לשונו: ראה ודאה הכל אחד הוא, ובגמרא עומדת בבבל ורואה נבלה בארץ ישראל, דצדיק נקרא אספקלריא, שכל אדם שרואה בו רואה את עצמו כמו במראה, ולכן אמרו במשה שחשדוהו באשת איש בפסוק והביטו אחרי משה, דבאמת שכל צדיק יש לו כללות מכל העולם ומכל בני האדם, וכל אחד החלק שלו רואה בצדיק, ולכן חשדוהו באשת איש, שהם באמת היו נואפים ערב רב וראו חלקם בצדיק וחשדוהו, ובאמת חלקם הוא הרע בטל במציאות אצלו נגד הטוב שבו, וזהו ראה, שרואה נבלה דבר נבל בארציות של ישראל, וזהו מפני שהוא עצמו עומד בבבל לשון בלבול, עד כאן לשונו, אבל לא נזכר שם להדיא שהוא מהבעל שם טוב, רק בספר אור האמת שם שקודם לזה הביא מאמר מברכותיו של אותו רשע (שנעתק בפרשת בלק אות ו') בשם הבעש"ט, ואחריו הביא מאמר זה, וכתב, עוד פירש הגמרא עומדת בבבל וכו', שמבואר שהבעל שם טוב עצמו שפירש מאמר ראשון פירש מאמר זה גם כן וקל להבין.

אות ז

השפעה בלי די

ז. עשר תעשר. בגמרא (תענית ט' א) אשכחיה רבי יוחנן לינוקא דריש לקיש וכו' שדרש את הפסוק 'עשר תעשר' כלומר 'עשר בשביל שתתעשר' וכו', זיל נסי - שרק בדבר זה מותר לנסות את ה' וכו' שנאמר וכו' 'ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די' (מלאכי ג', י') מאי עד בלי די אמר רמי בר חמא אמר רב עד שיכלו שפתותיכם מלומר די מחמת ריבוי השפע.

הקשה מרן הבעל שם טוב הקדוש צוק"ל זי"ע, דהרי תיבת 'די' אינו כלל ממוצא השפתים, כי ממוצא השפתים יוצאות אותיות בומ"ף, ואילו אותיות 'די' אינן יוצאות כלל המשפתים, ואין שייך שהשפתים יכלו מלומר 'די'. ותיירץ דבאמת לכן יכלו השפתים מחמת אמירת 'די' תמיד, ולא ישתמשו במוצא השפתים כלל, ודרך האיברים שאם אין משתמשים בהם הם בליים: (רשפי אש בליקוטי אגדות אות ר"ג)

ליקוטי סיפורים ועובדות על גודל כח התשובה מאת רבוה"ק לבית קאמארנא זי"ע

בעל העבירה שהפך להיות כולו רוחני על ידי כח התשובה

שמעתי מאמור"ר זלה"ה ששמע מזקני הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב שסיפר מרבו הרב הקדוש איש אלקים מו"ה אברהם יהושע העשיל זלה"ה מאפטא שפעם אחת בא לפניו איש אחד בר ישראל, והביא לו פריסת שלום מהרב המגיד איש אלקים קדוש השם רבינו ישראל מקאזניץ זלה"ה וכך היה הרבה פעמים. לימים בא לפניו האיש הנ"ל בפריסת שלום עוד הפעם מהרב הנ"ל, וראה הרב מאפטא שהאיש הזה הוא רשע גמור שלא הניח עבירה בעולם שלא עבר להכעיס, אפילו לעבירות הללו שלא היה לו שום הנאה מהם, כגון להשתחות לעבודה זרה וכיוצא בהם הרבה, אעפ"כ עשה להם להכעיס להקב"ה.

מיד (היה) הרב הצדיק הנ"ל הרים קולו בקול גדול עליו, ואמר לו בזה הלשון: **רשע, האיך מלאו לבך לעשות ולהביא בינינו פריסת שלום, כי אתה מומר להכעיס, לך במהרה לחוץ, כי אני יכול להסתכל בפנים רשע כזה, אין אתה ראוי לבוא לביתי.**

מיד כשהרשע בעצמו ראה את רוח קדשו של הרב, היה האיש הנ"ל שואל להרב הצדיק מאפטא הנ"ל, רבי רבי, יש לי עוד איזה תיקון, השיב לו הן, ואין לך דבר שעומד בפני התשובה. וכשאמר לו הרב הן, מיד התחיל לבכות בבכיות גדולות עד אין חקר, עד שנפל על פניו לארץ לערך שעה. ואחר כך אמר לו הרב עמוד על רגליך, וכשעמד על רגליו, היה שואל להרב הנ"ל, רבי, איזה תשובה צריך אני לעשות לצורך תקוני, כי הרביתי לעשות להכעיס להשי"ת, והשיב לו הרב הנ"ל, בתחלה צריך אתה להתחיל להתענות משבת לשבת פעם אחת, [ואם תלך ממך שנה תמימה ולא תעשה שום עבירה בעולם, ותעשה תשובה שלימה בשנה זו, אז כשתבא לפני אתן לך איזה תשובה לתקונך. מיד התחיל האיש הנ"ל לעשות תשובה בשברון לבו, כל אותה שבוע זו, וכשבא יום השבת, היה כל בני ביתו של הרב הצדיק [מאפטא] נופלים בחללים רעים רח"ל, וכשאמר הרב הצדיק זאת, היה יודע שמחמת ששיבר בשבוע זו קליפה גדולה כזו, לזה מתגברים עליו הקליפות. אזי מיד אחר שבת (היה הרב קורא) [קרא הרב מאפטא] להאיש הנ"ל, ואמר לו: לך לביתך לעיר מולדתך ושם תעשה תשובה כמבואר בספרים קדושים, ובכמה ספרים הראה לו איזה דרך תשובה, שצריך הוא לעשות כפי תיקונו, ואח"כ תבוא אצלי ואתן לך לגמרי.

מיד הלך האיש הנ"ל לביתו ועשה תשובה שלימה, והיה יושב בביתו על התורה ועל העבודה בתשובה שלימה, לערך שבעה שנים. ואחר כך בא לפני רבו הקדוש הנ"ל ליתן לו איזה תשובה שיהיה לתיקון נפשו, וכשבא לפניו קם הרב הצדיק הנ"ל מלפניו מלא קומתו, כי ראה ששורה עליו השכינה הקדושה, ואמר לו מי אתה, ומאיזה מקום הוא הצדיק הזה, מיד (היה) התחיל לבכות בבכיה גדולה, ואמר [בזה] הלשון: רבינו לא הכיר אותי עוד, אני הוא רשע שהיה עושה כל העבירות הללו שרבי יודע מהם, **מיד (היה) הרב הקדוש הנ"ל התחיל לבכות עמו אתו כלומר אליו, והיה מסתכל בצורה של האיש הזה, והיה רואה בו צורה כולו רוחני, יותר ממנו, והיה הרב הקדוש**

בוש ממנו. מיד היה מחבב לו ומנשק לו, ואמר לו: אתם לא צריכים [עוד] ממני, ליתן לכם איזה תיקון לנפשכם, כי הנשמה שלכם כבר הוא מתוקן מכל וכל, ואין אתם צריכים עוד שום תיקון, כי אתם (היו) עשיתם כל כך תשובה, עד שאינו נרשם בכם שום עבירה בעולם, ואפילו הגוף שלכם הוא מזוכך מכל וכל.

ובשבת קודש דרש [הרב] ברבים, עד היכן מגיע כחה של תשובה באמת לשמה לפני הקב"ה, ואין לך דבר שעומד נגד התשובה. והרב הקדוש הנ"ל היה כל ימיו מספר לתלמידיו המעשה זו הנ"ל, ואמר להם: ראו תלמידים וחברים שלי עד היכן תשובה שלימה מגעת. (זקן ביתו פ"א מ"ז אופן י"ג, פ"ב מ"ד אופן ו')

מחלל שבת בפרהסיא ידע כל הזהרה הקדוש בעל פה בכח התשובה

שמעתי מאמור"ר זלה"ה שהיה בארץ שלשה אחים, שלא היה מכיר (להם) [בהם] שום אדם בעולם, אם הם יהודים או לאו, והיו מחללים שבת בפרהסיא, והיו אוכלים חזיר בשוק לעיני כל. ופעם אחת היה אחד מהם בדרך, והיה שומע שאיש יהודי אחד נתפס בבית האסורים על בילבול אחד. והנכרים והכומרים היה אומרים לו, כשיהיה כופר ויהיה גוי כמוהם, אזי אינו עושים לו שום דבר, ומוחלים לו על הדבר הזה, ואם לאו יתלו אותו על העץ, ומקברים אותו בין פגרים של גויים.

והאיש הזה היה איש פשוט, והיה חושב מה לו לקדש את השם, כי בלאו הכי קוברים אותו בפגרים של גויים, ולא יהיה לו עבור זה שום עולם הבא, מוטב לו שיהיה גוי וכופר בעיקר הדת היהודית, ולא היו הגויים נותנים רשות לשום ישראל בעולם לכנס אצלו, אלא בכל יום היו גויים וכומרים נכנסים אצלו לפתה לו שיהיה כופר בישראל ויחיה.

והיה האח משלשה אחים הנ"ל באותו מקום ושמע זאת, מיד כששמע זאת, היה הולך אצל הגויים ומדבר עמם בלשונם, כי לא היו מכירים בו אם הוא איש יהודי כי היה הולך בלבושו כמוהם ומדבר עמם כמותם, ואמר להם: אני אלך ואפתה אותו שיכפור בדת היהודית כדי שישאר חי.

מיד היו נותנים לו רשות לכונוס לפתות לו, וכשבא אצלו מיד היה סוגר הדלת במפתח והיה אומר לו: אני איש יהודי כמותך, ושמעתי עליך שאתה מסופק בדבר, אם תכפור בדת היהודית אם לאו כי שמעת שבלאו הכי אם תקדש את שמו יתברך, יקברו אותך במקום שפגריהם נקברו, **אל תחשוב ח"ו כך, ואל תעש ח"ו כך, ואל תפרד אותך ח"ו מדת היהודית, ומאת הקב"ה.**

והשיב לו, מה אעשה, כי כשאני מקדש את שמו יתברך יקברו אותי בפגרים שלהם, ועבור זה לא יהיה לי בלאו הכי עולם הבא, יותר טוב לי שאכפור בהקדוש ברוך הוא. (והאיש האח הנ"ל גם כן סבר שהוא כך, אם יקברו אותו שם אזי לא יהיה לו שום עולם הבא) אזי מיד השיב לו האח הנ"ל, אני אתן לך תקיעת כף שאני בעצמי (הביא) [אביא] לך תיכף בלילה ההיא לקבורת

ישראל, וראה שיש בי כח שאני יכול לעשות כן כי אני גבור גדול, ואם אין מניחין לי לעשות כן אני בעצמי במקל הזה שיש בידי אהרוג אותם עד שיהיו כולם פגרי מתים. מיד כששמע האיש (שבבית אסורים) זאת, מיד (היה) שמח שמחה גדולה, ונתן לו האח הנ"ל תקיעת כף על זה, והלך לו לעיר, ואמר להגויים בחכמתו, שאינו יכול לפתות לו להיות כופר בעיקר דת היהודית בשום אופן. מיד כששמעו הערלים והכומרים זאת, הולכין אצלו תיכף, ושאלו אם הוא רוצה לכפור בישראל אם לאו, **מיד השיב להם אני רוצה לכפור חס ושלום בה' אלקי ישראל, מוטב שתעשו לי מה שאתם רוצים ולא אכפור בה' אלקי, ולא עוד [אלא] שהיה מבזה להם בבזיונות גדולות, ואמר להם שאתם כולכם סרוחים כטינוף רותחת, ואתם כולם פגרים מתים, הבל וריק, ועוד שאר בזיונות גדולות.**

מיד מושכין אותו חוץ ותלו אותו על העץ, והיה תולה על העץ עד עת ערב. והערלים היו רוצים שיהיה תלוי כך על העץ שלשה ימים ולילות, אחר שביזה להם מאד, והיו שומרים אותו עשרה גוים, כדי שלא יבוא איש יהודי ולוקח משם לקבור אותו בהם, כי הם היו רוצים לקבור אותו בין פגריהם.

וכשבא לעת ערב בא האיש האח הנ"ל, שהיה נותן לו תקיעת כף לקבור אותו בקברות של ישראל, והיה לוקח אותו מהעץ ההוא, מיד כשראו השומרים הנ"ל, (היה) התחילו להכות אותו במקלות, מיד קם הוא והכה אותם, עד שהרג במקלו תיכף שלשה גוים עד שמתו לגמרי. מיד ברחו הגוים הנשארים לביתם מפני פחד היהודי כנ"ל.

מיד היה האח הנ"ל, קיבל את המת הנ"ל על כתפו, והיה הולך בלילה לערך שני מיל, עד שבא בלילה לישוב שישראל דרים שם, והיה מעורר הקהל דשם, לגמול חסד של אמת עם המת הזה. מיד היו עושים כל היהודים דשם מצוה זו, ולא יודע הדבר לעולם לשום אדם.

מיד בבוקר, היה האח הנ"ל לחשוב בעצמו, באיזה מעמד הוא עומד בדת ישראל, ואמר, אני עשיתי מצוה כזו, ואני אהיה ח"ו עוד רשע גמור, כמו שהייתי עד עתה, אינו כן, אלא אני אקבל עלי מהיום והלאה לעשות תשובה שלימה לפני יוצר בראשית. מיד הלך לביתו, וספר לשני אחיו כל המעשה זו שאירע לו בדרך הזה, והתחיל לבקש מאחיו שיעשו גם כן תשובה עמו, מיד התחילו לעשות תשובה שלימה.

ואחר כמה שנים, היה אמור"ר זלה"ה רואה את האחים הללו, והיה מדבר עמהם, והיה רואה בהם שהם תלמידי חכמים גדולים, יראי השם, ואמור"ר לא היה יודע מהמעשה הנ"ל, ואנשי ערים היו מספרים לו כל המעשה הנ"ל, ושאל אמור"ר זלה"ה אותם, מה שלמדו, עד שנתודע הדבר, שלמדו זה הקדוש ויכולים כל הזהר הקדוש כמעט בעל פה.

וכל ימיו של אמור"ר זלה"ה היה מספר המעשה הנ"ל, ואמר בפיו הקדוש שלו, בזה הלשון: ראה כמה גדולה תשובה שלימה, ועד היכן מגיע תשובה שלימה לפני יוצר בראשית.

(זקן ביתו פ"ב מ"ד אופן ו')